

BISERICA ȘI ȘCOALA

REVISTĂ BISERICĂȘCĂ-CULTURALĂ
ORGAN OFICIAL AL EPĂRHIEI ORTODOXE ROMĂNE A ARADULUI

APARE DUMINECA
REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA
ARAD, STR. EMINESCU 18

REDACTOR:
Icon. Stavr. Dr. GH. CIUHANDU

ABONAMENTE:
Pentru 1 an . . . lei 300
Pentru 6 luni . . . lei 150

Adunările noastre eparhiale

E Dumineca „Samarinencei“. A acelei femei, care a avut fericirea să cunoască pe Dătătorul Apei Vieții de veci și să se facă propovăduitoare duhovnicească a conașionalilor săi de două ori degenerați, ca sânge și tradiție religioasă.

E Dumineca „Samarinencii“, și pe aceasta zi au fost fixate, după noul Statut bisericesc, adunările eparhiale, cari, la noi după tradiția șaguniană, se țineau în Dumineca Tomei.

Amândouă aceste Dumineci își au, firește, semnificațiile lor.

*

Odnioară, înainte de actualul Statut bisericesc, semnificația „sinoadelor“ deschise în „Dumineca Tomei“, — cel ce pipăise ranele cuielor Domnului și băgase mâna în coasta Lui, — era o examinare, cu răgaz și amănunțit, a tuturor problemelor de administrație bisericească și de viață religioasă-culturală a eparhiilor. Adunările noastre eparhiale erau adevărate parlamente ale eparhiilor noastre. Las' că atunci nici nu aveam alte „parlamente“ și nici posibilități de întruniri cu răgaz, în afară de întrunirile bisericești. De aceea ele durau, uneori, cinci-șase zile; iar la începutul „sinodalițăii“ noastre durau, uneori, și mai mult.

Cine frunzărește cu răbdare și cu pătrundere, „protocoalele — procesele verbale — eparhiale din vremea aceea, va admira râvna și mișcările oamenilor de atunci, în deosebire de grăbilele proceduri din vremea Statului nou bisericesc.

În acele „sinoade“ eparhiale, — în cari, de foarte multe ori, oratorii își încrucișau spațele rațiunii și ale dialecticei, pentruca din cincirile lor, câteodată chiar pățimase în căutarea adevărului, să răsară lămurirea temeinică a dubiozităților și lecuirea neajunsurilor existente — eră atâta viață și avânt, în cât aproape

nu mai simțeam nevoia celui alt parlamentarism, în sens politic.

„Sinoadele“ noastre anuale de pe vremuri, dimpreună cu congresele naționale-bisericești la câte trei ani, erau adecă tot atâtea prilejuri de examinarea și îndrumarea vieții noastre, nu numai bisericești și culturale-economice din Ardeal, ci și pentru examinarea problemelor și intereselor de viață politică curentă.

Așa era atunci.

D'atunci, lucrurile s'au schimbat radical. Întâi de toate a încetat necesitatea politică, mascată, a acestor întruniri. A rămas, însă, întreagă și arzătoare, necesitatea cealaltă: de ordin *cultural și duhovnicesc*, care-și cere, an de an, examinarea și îndrumarea pe înțelesul vremurilor noi.

*

Așa, ajungem să punem chestiunea adunărilor eparhiale și a rosturilor lor, nu într'atâta în raport cu „sinoadele“ eparhiale ale trecutului, pe cât în legătură cu nevoile actuale și ale celor de mâne, pe cari avem să le servim, cu toții, în corporațiile bisericești.

Și, din acest punct de vedere evident că, în Statul național românesc, problema noastră de competență se fixează tot mai mult în domeniul duhovnicesc; ceeace, însă, nu însemnează că ne pot lăsa nepăsători și reci nici problemele de ordin cultural-economic, pe cari nici nu ajunge — mai ales un Stat nou, care mai trece încă prin multe experimente — să le rezolve, el singur numai.

Așa stând lucrurile în realitatea lor, care nu poate să scape din vedere nici unui suflet înțelegător, e foarte logic și semnificativ momentul, că: pentru adunările eparhiale din România întregită, ca printr'o inspirație a fost aleasă, ca zi de întrunire a lor, Dumineca „Samarinencii“, în care ni se propovăduiește în-

tr'un mod vădit *Spiritualitatea creștină* — Apa cea vie, Apa vieții de veci, ce se îmbeie nu numai singuraticilor, ci și națiunilor. Căci, iată, Samarineanca, femeia păcătoasă, cea cu atâția bărbați nelegiuți până atunci, nu numai că se converti, ea însăși, ci ea devine chiar propovăduitoarea cea dintâi a neamului său, corcit din Evrei și din popoare streine.

O convertire spontană, ca cea a Samarinenilor de odinioară e ceea ce ne trebuie azi în viața românească. De aceea, *propovăduirea celor duhovnicești și prefacerea lor în totațtea realității în sufletele noastre* — socotite individual și în colectiv — este și trebuie să rămână, deaci 'ncolo, *obiectivul prim* al administrației și-al vieții noastre constituționale-bisericești. Mai ales că, iată, o altă serie de realități din viața românească actuală ne spun acelaș lucru: Străjeria și Premilităria, cu obiective de educație religioasă, și Serviciul social decurând inaugurat prin organe de Stat — sunt tot atâtea semne, că ni se cer, ca Biserica, anumite *colaborări* religioase și că ni se pregătesc *dispensări* dela anumite stăruințe cu caracter cultural, pentruca *cu atât mai vârtos să ne putem regăsi și afirma în domeniul duhovnicesc*.

Bine înțeles, Bisericii îi mai rămân încă largi tărâmurii și multiple posibilități de afirmare — prin lucrarea Ierarhiei, prin corporațiile bisericești administrative și reprezentative, în special cu lărga colaborare și înțelegere a Mirenilor, despre cari am scris în articolul prim din Dumineca trecută — pentru a ne lua partea din plin și din străduințele pentru progresul cultural și economic al Neamului nostru.

Noi, în acest senz — mai larg — interpretăm rosturile Constituției noastre bisericești; căci așa este nu numai după tradiția unui trecut activ și frumos bisericesc, ci și după necesitățile arzătoare ale vieții românești, pe care, nici odată *Statul național nu le va putea satisface* pe deplin, numai singur și fără de concursul Bisericii, căreia i-s'au dat și formele unei colaborări și *utilizări constituționale a Mirenilor alături de Ierarhie*.

Noi, celce am trăit în viața constituțională-bisericească a Ardealului robit eri, așa vedem și astăzi lucrurile. Și n'avem decât să regretăm că, pentru creditul moral de înțeles, acordat conducerilor ierarhiale de adunările eparhiale, am ajuns acolo ca, dela 1925 încoaci, sesiunile eparhiale să se scurgă cu prea mare rapiditate, uneori și în unele locuri.

Noi, firește, mai ales într'un organ eparhial oficial, nici pe departe nu ne gândim la

ceea ce s'ar putea numi tendința de a critica. Nu, de fel; din contră, dorim, ca aceste remarcări să fie socotite ca reflexe ale cunoașterii unui trecut cu practici utile, cari pot fi de folos și de aci 'ncolo.

Cel ce scrie acestea, este martorul constituționalismului șagunian și un slugitor bisericesc de peste treizeci și patru ani în acelaș serviciu administrativ central al eparhiei, în care vreme s'a convins deplin de necesitatea examinării problemelor cu cât mai mult răgaz și de prețul colaborării Mirenilor. Așa fiind, se va înțelege ușor, că mobilul celor scrise mai sus este de *ordin etic*: o obligație de conștiință, unită cu o experiență destul de lungă, și un gând de tot mai bine în slujba sfintei Biserici și a Neamului.

Iată și apa!

De Vasile St. Guzu, student teolog Arad.

Ți-am scris frate, Dumineca trecută că ai om! Ai om care să te vâre în scaldătoarea mântuirii. Și încă nu ai om, ci ai pe însuși Dumnezeu, care a venit la tine să te ajute.

Știu bine că în mîntea ta ai spus: cum m'aș duce să mă izbăvesc! Dar, cine să mă ajute? Și ai răspuns ca slăbănogul: „*N'am om!*” (Ioan 5, 7.) Iar eu ți-am spus azi o săptămână, că nu ai pricină de iertare, pentrucă *Omul* a venit în persoana Domnului Hristos-Mântuitorul. El are toată puterea, deci și pe aceea de a te duce pe tine la calea mântuirii.

Știi cum a fost atunci! Cum acel slăbănog zăcea de 38 de ani lângă apa turburată odată în an de îngerul Domnului. Cine intra într'însa, „*se făcea sănătos ori de ce boală ar fi fost ținut*”. (Ioan 5, 4) Ți-am arătat că și tu, ca și tot omul, ești, sau poți fi slăbănog: cu sufletul și cu trupul. Și nu vei mai avea pricină de iertare, căutând să scapi că *n'ai avut om*”.

Mă gândesc, însă, să nu care cumva să spui că n'ai nici apa care să te vindece, ca aceea din lacul Vitezdei. Dupăce ai încercat să răspunzi că n'ai om, nu e greu deloc să spui în cugetul tău, că nu vezi apa cu care să te vindeci. Ia seama că nu vorbesc de apele vindecătoare, cu cari bunul Dumnezeu ne-a blagoslovit țara și cari tămăduesc boalele trupului cele dinlăuntru și cele din afară, ci, grăesc de apa tămăduitoare a sufletului. Și n'ai nici o îndreptare să mărturisești că o asemenea apă nu-ți este la îndemână.

Frate, din vorbirea Domnului Iisus cu femeia Samarineancă, vezi bine că El a dat lumii, deci și ție, o asemenea apă. A spune așa: „*Femeie, tot omul care va bea din apa care este în fântâna asta, va înseta tarășt. Iar cine va bea din apa pe care Eu voi da lui, nu va înseta în veci: ci apa, pe care Eu voi da lui, se va face întru dânsul izvor de apă săltătoare întru viață veșnică*”. (Ioan 4, 15.)

Iată apa! Rândurile Sf. Avangheli sunt undele ei. Paginile ei sunt valurile acestei ape izbăvitoare. Adâncimea ei, este adâncimea acestei ape mântu-

toare. Izvorul ei, e veșnic. Curge neîncetat din Golgotha suferinții, care a înroșit-o cu Sângele izbăvitor de pe Crucea Mântuitorului Hristos.

Sufletul tău îi este sete. Adeșori, nu știi unde să te îndrepti pentru adăparea lui. Unii oameni se duc la cărțile lumii, care-s trecătoare, slabe, spre plăceri și petreceri, ca fiul cel risipitor. Și se întorc, mai târziu, pocăliți ca acela.

Alții spre bogăție. Și ajung în această lume ca Iov pe gunoia — și ca bogatul nemilostiv în ceaialtă lume. Puțini, caută *Izvorul apei celei vii*, care este Sf. Evanghelle.

Au făcut-o sfinți, dreptii și mucenicii. Și sunt întru a lui Dumnezeu împărăție, în vecii vecilor.

Ție, creștine și frate, ți s'a deschis un izvor nou. Domnul Hristos n'a izbit cu tolagul în stâncă, ca Moisi, ci și-a vărsat însuși sângele și din stânca Golgothel a început a curge apa cea vie, apa cea tămăduitoare, apa cea mântuitoare de suflete.

Vrei s'o folosești? Apleacă-te pe paginile sf. Evanghellei. Vrei să trăiești în veac, cu Dumnezeu? Adapă-te din undele ei. Vrei să ai un suflet sănătos? Logenuche lângă paginile ei și soarbe, în ceasuri de gând lung și rugăciune, din acest nesecat izvor de apă vie.

Trupul și sângele Domnului sunt *apa cea vie*. Te așteaptă pe sf. Masă și'n sfântul Potir, ca să guști dintr' inșele. De sub Crucea Domnului a izvorât răcoarea sufletului înșetat, obosit, sfârșit de arșița lumii.

Și învățătura Lui, te duce la lacul mântuirii.

Frata, ai om! Iată și apa! Ce mai aștepti?

Intre datorie și jertfă

Pensionarii

de Pr. C. Turicu

Avem și noi pensionarii noștri. Nainte-vreme, preotul murea la sf. altar. Rari excepții, când și preotul cerea să fie pensionat. O primea această trecere la neactivitate pe motivul *deficienței*.

În trecut cunoșteam numai pe acești preoți deficienți, despărțiți de sf. altar. Ceilalți își plineau sfârșitul vieții alături de sfântul prestol, așa cum li se asigură prin gramata veche: *„întărit în virtutea acestei singhelii episcopoești preot și paroh pe viață”*. Cu acest aliniat al singheliei sale primea înainte cu cincizeci și unu de ani, circa să-mi dovedească un veteran părinte „dreptul său” de a funcționa, chiar dacă legea nouă l-a pus în pensie cu „leafa lunară de 3033 lei” — așa spunea bietul bătrân.

Când era în funcție avea un salariu lunar de 4600 lei, care-i întregia venitele parohiale și sesia împreună cu birul legal.

— „Aveam un venit, care-mi asigura bătrânețele împreună cu preoteasa mea; azi ce mă fac cu penzia de... zi: *treimii și treizeci și trei lei lunar*”?!

Îl mângaiam cu vorbele: Părinte, ai casă și o gospodărie; apoi la saț e mai ușor a trăi...

— Casa e a fiului meu, gospodăria e dărăpănată, suntem oameni bătrâni și nu mai putem grijii ca în tinerețe! Cercai apoi să aduc ca și argumente cuvintele Scripturii: „Nu este sluga mai mare decât Stăpânul său!” Hristos a adus jertfa cea mare, preotul

Lui va aduce o jertfă chiar fiămânzind și înșetoșind pentru Evanghelia Lui...

— Aceasta am făcut-o în tinerețele mele — îmi replică, — atunci m'am sacrificat pentru Neam și Lege, așa cum s'a cerut dela noi; azi îmi trebuie ușurare de gând și de sarcini!

Trebuie să constatăm, chiar în fața Adunării Eparhiale, că penzia preoților noștri *nu este o ușurare*, ci o mare îngrijorare în zilele bătrânețelor.

„Ce-aș face de ar trebui să plătesc și chirie din acești 3033 lei lunar?! — mă întreba veteranul părinte. Se mângăia apoi singur cu vorbele Psalmistului: „Anii vieții omului șaptezeci”. . . Dacă Domnul m'a dat mai mulți mie și preotesei mele, n'am decât să-i mulțumesc: dar aceia, pentru care m'am jertfit în tinerețe, și-ar putea aduce aminte și de noi cu vre-o *lege specială*: să ne asigure și nouă o *rentă viageră*: ca văduvelor ilustre rămase după marii luptători naționali . . .

Așa vorbea bătrânul și poate că avea deplină dreptate.

Este un adevăr istoric susținut de toți, că preoțimea ardelenească a contribuit la făurirea Patriei actuale. Acea pleiadă pe preoți-eroi, cari au participat la conferințele naționale de odinioară, cărora li s'a detras de atâtea-ori acea „congruă” pentru irendentismul lor românesc, de ce nu ar fi declarați și ei de luptători naționali, și de ce nu ar beneficia ca atare de o *lege specială de pensionare*?

Ar secătui fondurile Casei de Pensuni prin numărul lor cel mare?!

Da, de unde! Cu totul dacă sunt în Eparhia noastră 15—20 de înși cari vin în această categorie. Ce s'ar simți dacă s'ar dubla penzia acestora, dela 3000 la 6000 lei lunar?

În acest caz ar fi puși alături de tovarășii lor de luptă: dascălii confesionali de pe vremuri. Aceștia sunt puși la adăpost de orice fel de grijă prin suma ridicată a pensiei lor ce variază între 6000 8000 lei lunar. Cei 15-20 de preoți, eroi naționali, de ce nu ar putea și ei primi o pensie lunară cinstită?!

În preajma Adunării Eparhiale ridic glas umil pentru acești apostoli ai credinții, cari au activat în satele noastre dela frontiera de Vest făcându-și din plin datoria, ba aducând la vreme și jertfă lor mucenicească.

Chemarea preoțească nu este o funcție asemenea altor salariați ai Statului. Ea este mai mult decât îndeplinirea unei datorii...

Preotul român merită sprijin, și umilire, din partea celui Stat, pentru realizarea căruia s'a jertfit.

Statul are datoria să îndrepteze marea greșală făcută cu acești pușini eroi ai Patriei ridicându-le compenșința de pensie printr'un *decret lege* punându-i într'o situație specială, așa cum ei în viața lor plinită au fost: *intre datorie și jertfă!*

Nota Redacției: *Am dat curs acestui articol, publicându-l... Penziile preoțești, în adevăr, sunt prea mici, mai ales în raport cu ale învățătorilor, cari au calificăție, uneori, mai scăzută. Bine-ar fi să se îndrepteze însuși sistemul de pensionare, ca să-și primească toți preoții partea lor dreaptă. O măsură parțială, cum propune autorul articolului, încă s'ar potrive. Dar trebuiesc cerute drepturi întregi și pentru toți.*

Creștinismul în concepția apuseană și cea răsăriteană

de Petre Filimon

Când vorbim de diferența dintre Catolicism și Protestantism de o parte și de Ortodoxie pe de altă parte, avem obiceiul să evidențiem doar deosebirile din punct de vedere dogmatic, ne gândim numai la sfințele taine, fără să insistăm asupra spiritului ortodox, care diferă mult față de cel apusean, fie că vorbim de Protestantism sau de Catolicism. Această diferență n'a admis în cursul vremilor a se face o cât de mică apropiere între cele două mari grupări.

Nu putem face mare deosebire, între felul în care protestanții concep Creștinismul, față de catolici, ei fiind filii Bisericii catolice, născuți din Ea și-i poartă amprentele. Orișicât de mare ar fi simpatia cu care ne privesc protestanții, în general, ei se află mult mai aproape de catolici, cărora le sunt tributari și se află pe un teren comun. Faptul că Protestantismul nu recunoaște că omul poate contribui cu ceva la mântuirea sa, nu schimbă întru nimic situația.

Prin încreștinarea marelui masă a Poporului german, intră în concepția creștinismului apusean doctrina păcatului din păgânismul german, pe care-l găsim la ei în timpul când aparțineau încă păgânismului. Pentru ei, Biserica este o instituție necesară, căreia plătindu-i un tribut (precum și zellor) se vor mântui de răspunderea păcatului. Biserica, pentru ei, era pur și simplu, o societate de asigurare, unde plătind cotizația impusă suntem scutiți contra oricărei urmări. Această concepție s'a infilțat încetul cu încetul și în Biserica catolică. Astfel, găsim în centrul preocupărilor *păcatul*. Dumnezeu este privit mai mult ca un *arbitru*, un *judcător* sever și prea puțin iertător. Cel păcătos nu se gândește la faptul că prin greșala lui a jignit iubirea lui Dumnezeu, care este Creatorul lui și că Dumnezeu îl iubește, iar pedeapsa pe care o merită o primește fiindcă Dumnezeu este drept, dar în același timp înțelept. Apuseanul se îngrozește de pedeapsă, la el este prea puțin dezvoltată căința și de putem vorbi de îndreptare aceasta o face spre a nu fi pedepsit, dar nu spre a nu jigni bunătatea lui Dumnezeu. În timp ce un răsăritean se ferește de păcat spre a nu jigni pe Dumnezeu, Creatorul său, pe răsăritean îl determină, nu groaza urmărilor pe care le-ar putea cauza păcatele săvârșite, ci rușinea de-a fi călcat căile Domnului și supărarea pe care a produs-o acelaia care se cheamă „Tatăl Nostru“.

În Ortodoxie Dumnezeu este privit ca un Creator, iubind creatura sa și căutând ne încetat îndreptarea ei. Dumnezeu este *mângâitor și plin de bunăvoință, dispus să ajute pe om în tot momentul*. Omul caută să câștige viața veșnică: să primească Sf. Duh, grația divină. Ierarhia nu este considerată în special în latura sa autoritară, ea nu este arbitrară, ci sfătuitoare și plină de blândețe și înțelepciune; astfel se explică de ce întâlnim foarte rar de o direcție spirituală a sufletelor în Biserica ortodoxă, pe care o întâlnim foarte dezvoltată în Apus. Ortodoxul este activ, tinde încontinuu spre Dumnezeu, căutând o uniune spirituală cu El, spre *Impărăția vecinică* (Matei 6,33; 16,26). Invinierea care i se aduce de a fi pasiv față de cele pământești este injustă, fiindcă aici nu poate fi vorba de o pasivitate, ci de umilință, cele pământești fiind așezate pe pla-

nul al dolleia (Vezl, Nicolae Cabasila : „Viața în Iisus Hristos“.)

Pentru răsăritean omul este supus păcatului, din cauza decăderii sale, pentru apusean consecința păcatului este moartea, el are la bază o etică personalistă, pe când în Orient deși putem vorbi de o etică, găsim dezvoltat mai mult misticismul, nemurirea sufletului fiind exprimată în formă de mister, tinzând a ajunge în apropierea cea mai posibilă, față de Dumnezeu, ca scop final.

Bisericele apusene, bazate pe o etică personalistă, pun la bază guvernarea (direcția spirituală, intrând până în cele mai amănunțite, în toată activitatea credinciosului) și nesocotesc sentimentul, ceea ce explică de ce un răsăritean nu poate fi mulțumit în sufletul lui atunci când va asista la un cult rigid într-o biserică din Apus.

Un răsăritean pune preț pe „Impărăția Cerurilor“ (Matei c. 6); în ochii unui apusean au precădere: viața pământească, guvernarea, misionarismul și se amestecă și în politică, de cumva crede că va putea pe această cale poate ajunge la rezultatul dorit.

Această diferență se datorește faptului că, înainte de 1054, când se produce desbinarea în sânul Bisericii, legăturile erau deja de mult slăbite, răsăriteanii fiind ocupați peste măsură cu lupta contra mohamedanilor și de altă parte contribuie la aceasta și veleitățile papilor de a se considera capi ai Bisericii universale. Dorința papilor de a se considera locuitorii ai lui Iisus, se datorește, în bună parte, căderii imperiului roman din Apus, în urma acestui fapt împlinit Biserica a fost singura instituție care a mai rămas în picioare și astfel papii, pe lângă funcția de principii bisericești, o câștigă, prin concursul împrejurărilor, și pe aceea de principii pământești. Lucru de care nu se poate vorbi niciodată în răsărit, unde raporturile între Biserica și Stat erau amicale sau Statul abuzează de puterea sa de față de Biserica (ex. iconoclasmul).

La baza Ortodoxiei stă Dumnezeu, iubire și năzuința spre viața vecinică, pe când în Apus găsim dezvoltată mai mult concepția despre păcat și frica de consecințele sale, fiind exclusă ideea că, prin păcat supărăm pe Dumnezeu, care ne iubește.

Originea, istoria și situația juridică a sesiunilor urbariale preoțești și învățătorești ort. române din Banat și Crișana

de Dr. Cornel Iancu

Jurisconsultul Episcopiei Aradului.

(Urmare din Nr. 16)

V.

În România întregită, Statul, văzând sărăcia comunelor noastre bisericești, prin ajutorul material al județelor, a înființat și clădit în fiecare comună românească, fie ortodoxă, fie unită, școli de stat, în care învățătorii i-a numit Statul, salariile învățătorilor le a dat din cassa Statului și instrucțiunea s'a făcut conform regulamentelor Ministerului Instrucțiunii Publice. Biserica ort. română a privit cu ochi buni aceasta desărcinare materială a sa, rămânând Bisericii ca în viitor să și organizeze și înfăptuiască cantoralul confe-

sional, care până aci era îndeplinit de învățătorii confesionali.

Imobilelor, cari în trecut le întrebuința Comuna bisericească pentru scopuri cantonale școlare, Parohia ort. română de astăzi, — care în baza legii și a Statutului pentru organizarea bisericii ort. române din 6 Mai 1925 deasemenea este o persoană juridică, și conform art. 27. al acestei legi „are dreptul și datoria de a păstra tot ce deține azi și de a aduna averi mobile și imobile, de orice fel, spre a le întrebuința pentru biserică și așezămintele ei, — în parte le-a dat o destinație nouă acestor imobile, întrucât clădirea, care în trecut servea de școală confesională și locuință pentru cantorul-învățător ortodox, a transformat-o în casă parohială, adică în locuință pentru parohul ort. român și pentru biroul oficiului parohial sau unde au existat două școli confesionale, a doua școală a transformat-o pentru casă națională, culturală, unde credincioșii în zi de sărbători și dumineci, evitând biraturile, găsesc loc pentru cultură și distracții. Pământurile extravilane le-a dat spre folosință, o parte din ele, cantonilor bisericești, iar altă parte pentru scopuri pur bisericești.

Prin faptul, că Statul a preluat învățământul primar, în viața bisericii noastre s'a produs o schimbare, întrucât învățătorii crescui în școlile normale ale Statului, acum ne mai știind cântările bisericești, n'au mai putut să instruiască elevii școlii primare în cântări bisericești și nici să conducă strana cântărilor din biserică, sau să asiste la slujbele dumnezeiești și în afară de biserică, și astfel pentru a nu se strica buna rânduală în bisericile noastre, Arhiepiscopul nostru a instituit la sediul episcopiei cursuri de cantori bisericești, pe cari le susțin din venitele așa numitelor sesiuni învățătoresci; iar absolvenții acestor cursuri, acum în locul învățătorului confesional din trecut, fac serviciul de cantor în biserică, conduc cântările rituale la toate serviciile religioase și în afară de biserică, și linerii adulți amatori îi instruesc în cântări bisericești. Bine înțeles, că în comunele în cari învățătorii Statului sunt de legea ortodoxă, cunosc cântările bisericești și s'au angajat de a îndeplini toate serviciile de cantori. Parohia i-a angajat pe ei de cantori, și ca salariu le-a dat spre folosință „sesiunea numită învățătorescă“.

Aceasta este originea, istoricul și situația de drept și de fapt a acestor imobile numite sesiuni școlare.

VI.

Din cele sus expuse, rezultă clar, că sesiunile așa numite școlare s'au dat din partea domnului de pământ totalității credincioșilor ortodocși din comuna respectivă cu scopul nu întru altă ca, așa numitul dascăl românesc să învețe copiii de iobagi la carte, ca pe aceștia să-i scoată din întunerecul analfabetismului și să-i lumineze, ci mai ales pentru aceea, ca acest dascăl să servească la îndeplinirea cultului confesional, să asiste la cultul dumnezeesc în biserică și la toate manifestațiunile religioase în afară de biserică ca, prin aceasta copiii iobagilor crescui în spirit religios, să devină nu anarhiști, fără frica lui Dumnezeu, ci iobagi credincioși, cari vor munci bine și cu hărnicie păământul domnesc.

Urbariul, tablele urbariale, certificatele comisiunilor de executare, patentele urbariale și lucrările comisiunilor din anul 1855, cu ocaziunea redactării cărților funduare nu numai că nu desavuiază aceasta teză,

ci din contră o confirmă, și o confirmă mai ales Regulamentul de executare a legilor privitoare la întocmirea coalelor definitive de Cf., cari toate recunosc dreptul de proprietate al totalității credincioșilor ortodocși din comuna respectivă.

Recunoscându-se prin lege personalitatea juridică a Parohiilor noastre, a Comunelor bisericești gr. ort. române, și recunoscând dreptul de proprietate al acestor comune bisericești și legile pentru întocmirea coalelor definitive de cf., Curia maghiară — precum mai sus am arătat — în anii 1910 și 1912, în spiritul normelor de drept în vigoare, a decretat, că aceste imobile de fapt și de drept formează proprietatea Comunelor bisericești gr. ort. române și acelea fără învoirea și aprobarea autorităților bisericești superioare nu pot fi înstrăinate.

Dar aceste imobile obținându-le Parohiile noastre încă pe vremea iobăgiei dela domnul de pământ, și acelea obținându-le ca totalitatea credincioșilor ortodocși, ca Parohie, și folosindu-le de peste sute de ani pacinic și neconturbat de nimenea: dreptul de proprietate al acestora, Parohiile l-au dobândit și prin uzucapiune, și uzucapiunea fiind un mod de dobândire, dreptul de proprietate asupra tuturor imobilelor așa numite școlare confesionale, în orice caz le-au dobândit și fără înscrierea lor în cartea funduară. (Láday: Cărțile funduare pag. 89).

Dacă înscrierea de pe foaia A. cu textul Școlă-fond gr. n. u. propriu zis nu e o înscriere completă a numelui proprietarului, ci mai mult o indicare a destinației speciale a imobilului, lăsând însă să se înțeleagă toluși, că imobilele acestea sunt imobile aparținătoare confesiunii ort. române: parohiile noastre ca și comunități bisericești ale credincioșilor ortodocși (art. 26 din Legea pentru organizarea bisericii ortodoxe române) au avut și au și astăzi îndrituirea — atât în baza §§ lor 22, 28 și 168 din Rgt Cf., cât și în baza §-lui 125 din Regulamentul de aplicare a legilor 1886: XXIX etc. despre redactarea definitivă a coalelor de carte funduară (betélszerkesztés) — a cere rectificarea înscrierii proprietarului, respective a cere să se înscrie ca și proprietatea respectivei Parohii și astfel a pretinde ca dreptul lor de proprietate erga omnes să fie recunoscut și respectat.

(va urma)

Despre ce să predicăm?

14 Mai. Duminica orbului. (Mat. 6₁₀) Nu este nici un om pământean — fie acela pătruns de orice sentimente internaționale — să nu aparțină vreunui neam, vreunei seminții, care formează o țară.

O națiune are indivizi cari sunt cetățenii altor țări, păstrându-și caracterul unitar și specific al națiunii din care fac parte, fiind în acelaș timp cetățeni loiali și credincioși ai țării în care sunt. Cunoscând acest lucru, vom putea înțelege și noțiunea împărăției lui Dumnezeu, care nu este altceva, decât acea țară, a cărui domnitor este Dumnezeu, iar membrii ei sunt sufletele cari aparținând tuturor națiunilor lumii, împlinind și întrunind anumite condițiuni, dobândesc dreptul de cetățenie în această țară, Legea acestei împărății este voia cea preasfântă a lui Dumnezeu, a Ziditorului tuturor, care singur știe ce servește spre binele, mântuirea și fericirea tuturor.

Prin venirea în trup a Domnului pe pământ s'a pornit adevărata întemeiere a împărăției lui Dumnezeu între oameni.

Câtă vreme Iosua a ocupat o țară pământescă materială, pentru poporul evreiesc, Iisus pregătea o împărăție a sufletelor pentru întreaga omenire. (Mat. 4₁₆) Prima proclamare a Dumnezeului împărat întemeietor de împărăție nouă a fost aceasta: „Pocăiți-vă că s'a apropiat împărăția cerurilor”. (Mat. 4₁₇) mai precis și mai amplu la (Marcu 4₄₋₁₅). Pentru această împărăție luptă Iisus în lume, și pentru venirea acestei împărății se roagă împreună cu ucenicii săi: „Vie împărăția Ta”.

Dela nașterea Mântuitorului se dă o luptă și ascunsă și deschis, pe față, pentru și împotriva acestei împărății. Cauza acestei lupte este, că unii respectă legile acestei împărății și umblă în voile Stăpânului ei, iar alții ba. În lupta aceasta gigantică neamuri cad și alte neamuri se ridică și vedem că totul se învârtă, totul depinde de împlinirea sau neîmplinirea voinței lui Dumnezeu. Din această luptă, din acest cataclism mondial, se formează irevocabil frontul luptătorilor împărăției lui Dumnezeu, supuși unei singure voințe.

Așa este și natural, doar și într'o uzină numai atunci sporește lucrul și decurge normal, când atât forța omenească, cât și cea motrică, se supune fără condiție. aceleiași voințe.

Tulburări funcționale, se nasc chiar și în propriul nostru organism, (Rom. 7₂₃) când nu este un singur stăpân. În univers numai atunci poate fi ordine desăvârșită cât un singur stăpân conduce toate. Și pe pământ numai atunci va fi pace desăvârșită, când pretutendeni este în funcțiune aceeași voință. (I. Corint 15₂₈) Aceasta unică voință, poate exista însă numai acolo, unde este Dumnezeu. El fiind în tot locul, ea trebuie să fie deasemeni. Voința Lui este cea mai bună, cea mai desăvârșită (I Tesalon. 4₃) (II Petru 3₉) Voința omenească numai atunci este corectă, dreaptă, când este în consonanță cu voința divină.

Dacă deci, voința lui Dumnezeu este ca pacea și ordinea cerească să se pogoare pe pământ, atunci și noi cu toată abnegațiunea, cu toată libera voință trebuie să tindem într'acolo, ca și pământul acesta să se poată înălța la cer.

Astfel se întâlnesc, voința suverană a lui Dumnezeu și voința liberă a omului, pe care Dzeu numai pentru aceea ne-a dat-o, ca prin ajutorul ei, din toată inima și din tot sufletul, să căutăm și să aflăm voia lui Dumnezeu. În practică aceasta înseamnă ca omul să renunțe la programul său personal pământesc și să se nisuiască întru totul a urma și executa programul dat de Hristos Domnul pentru plinirea împărăției lui Dumnezeu. Mai pe scurt, să urmăm pe Hristos. (Marcu 8₃₄) Aci începe cea mai sublimă purtare de cruce, lupta pentru hrana sufletescă. (Ioan 4₃₄). Iar dacă cineva se mai îndoieste asupra consonanței voinții omenești cu cea divină, să citească întâmplarea profetului Iona în trimiterea sa la Ninive.

Dumnezeu și astăzi voințe să vestim voia Lui societății omenești ajunsă la nivelul moral al ninivitenilor.

El mai vrea să fim una în Hristos Domnul, fii și moștenitori ai Lui. Nu este îndeajuns însă numai să zicem: „Vie împărăția Ta”, căci nu va veni. Va veni însă necondiționat și fără întârziere, dacă ne resemnăm și cu toată smerenia și supunerea renunțăm la voința noastră răătăitoare și săvârșim voia lui Dumnezeu. Doamne fie voia Ta.

Cronică

Liceele comerciale din loc, de băieți și de fete, prin stăruirile lor, au dat, în Dumineca trecută, o reușită producție religioasă, în Palatul cultural. Programa executată a stat din cântece, declamații, coruri. Străduințele ostănitivilor, în special ale conducătorului corului și ale profesorului de religie, precum și așteptările

publicului participant la festival, au fost pe deplin satisfăcute. Înregistrăm cu plăcere festivalul reușit, însoțit de complăcerea noastră, de a vedea complectat, prin asemenea lucrări duhovnicești, programa rigidă a acestui fel de școală secundară, în care, cel puțin până acum, nu s'a putut încadra învățământul religios în toate clasele.

Dăci: toată lauda și mulțumirea!

Informațiuni.

Biserica din Glogovaț a primit alte daruri, cari în una din Duminecile trecute, au fost zfințite de către C. Sa părintele Andrei Chirilă, preotul locului, anume:

1. Un frumos rând de odăjdii negre, în preț de Lei 4.200, cumpărat din daruri dela mai mulți credincioși, cari sunt: dl director școlar Efrem și Mărioara Brindea (din Pesc) 1.000 Lei; d-l notar com. Matei și Elena Ardelean 600 Lei; d-l subrevizor școlar Ștefan și soția Zina 300 Lei; d-l plutonier Ioan Radu și soția Viorica 200 Lei; d-l impiegat c. f. r. Aurel și Maria Crainic 200 Lei; Preot Andrei și Mărioara Chirilă 100 Lei; credincioșii: Pavel Grozav, Gheorghe Butar Nr. 520, Gheorghe Bodor, Ludovic Popescu, Ioan Săbău, Teodor Butar, Florița Burtic, Dimitrie Toda și văduva Maria Petrovici, câte 100 Lei; Pascu Popovici, Florea Turc, Iosif Boacter, Ilie Covaci, Iosif Alicuș, Constantin Domocoș, Vasile Chebeleș și văduva Sida Tănăsie, câte 50 Lei; Ambrosie Morar 75 Lei; sume mai mici de 50 Lei au dăruit: Ioan Ștruț, Ioan Trăilă, Nicolae Comloșan, Iosif Lugojan, Nicolae Costa, Dumitru Habaci, Petru Gandi, Mihai Grozav, Pascu Comloșan, Olga Holteanu, Ioan Sârbu ș. a. În total 4.200 Lei.

2. Un stihar pentru ministranți, în preț de cca. 300 Lei, dăruit de subrevizorul școlar și cântăreț bisericesc: d-l Ștefan Trifu și soția sa Zina.

3. Două acopereminte albe, de pânză, pe sfântul Procomider, în preț de 120 Lei, dăruite de credincioșii Pascu Popovici cu soția sa Maria.

Pentru pictarea bisericii au dăruit: Dr. A. P. din Tmș. 200 Lei și credinciosul Pascu Popovici 150 Lei; iar pentru vopsirea sfeșnicilor dinaintea iconostasului și de pe sf. Prestol, a chivotului, a crucii, sfeșnicilor și a ripizilor, Atanasie Tătar și soția Sofia au dăruit suma de 150 Lei, în afară de munca depusă pentru vopsirea lor.

Înregistrăm și aceste frumoase gesturi, cari cinșesc pe dăruitori și ridică prestigiul comunității înseși.

Parohia Zabrani, a primit dela Rezidenția regală, pentru zidirea bisericii sale, frumoasa sumă de Lei 900.000. Mulțumitei, pe care parohia o exprimă Exc. Sale Dlul Dr. Alexandru Marta. Resident regal, ne alăturăm și noi, semnând acest gest pentru încurajarea unei comunități, proaspăt organizată, după ce ea fusese desființată, în veacul XVIII, prin prigoniri tirănești, chiar și prin alungarea creștinilor noștri de pe vetrele lor.

Parohia Mănăștur—Begheiu, jud. Severin, a primit de curând, pelângă ajutorul din 1937, de 29.000 Lei, ce-l primise dela Prefectura județului, încă o sumă, de 10.000 Lei, din bugetul comunei politice. Le registrăm cu plăcere.

Biserica din Târnova a primit dela Col. Adrian Teodorescu din Reg. 93. Inf. Arad, în dar, două frumoase icoane.

La Mișca, în protopopiatul Chișineu-Criș, a fost introdus, din partea P. C. Sale Păr. protopop Petru Marșieu, preotul Pavel *Tripa*, la parohia a doua, reactivată recent.

Nr. 2814/1939.

Normativ provizoriu, pentru reglementarea funcționării Societății religioase „Oastea Domnului” din parohiile de pe teritoriul Eparhiei Aradului.

1. Intronirile organizației „Oastea Domnului” se țin numai sub conducerea, sau când ar fi reținuți cu alte funcțiuni, cel puțin cu știrea preoților locali. Intronirile nu pot fi mai multe de trei la săptămână și nici una nu poate dura mai mult de o oră și jumătate.

2. Nimeni nu are voie să predice la organizație fără știrea și învoirea preoților locali. Dacă nu ar fi nici preot, nici mirean învoit de preot, să predice, se va citi din Cazani, sau din o carte de predică, de meditații, pilde etc. aleasă de preot.

3. Mireni din comune streine nu vor putea predica la „Oastea Domnului”, dacă nu au autorizația scrisă a Chiriarhului lor. Contravenienții vor fi dați poliției ca predicatori clandestini, neautorizați.

4. Cercetarea organizațiilor din alte parohii se va putea face numai cu știrea și învoirea preoților din comuna de plecare și din comuna ce urmează a fi cercetată.

5. Adunări și congrese, întruniri, organizații sau reprezentanți din mai multe comune, dar din același protopopiat se vor putea face la cererea preoților cu aprobarea protopopului lor. Dacă sunt din cel puțin două protopopiate, adunările sau congresele se vor putea ține numai cu binecuvântarea Chiriarhului. La cererea pentru aceste adunări se va prezenta programul amănunțit, dela care nu se va face abatere. Cererea va fi prezentată de protopopul pe al cărui teritoriu se va ține adunarea, cu cel puțin 14 zile înainte de termenul adunării.

6. Membrii organizației, cari nu vor mărturisi și practica învățăturile sfintei Biserici creștine ortodoxe, vor fi scoși din organizație și oprși de a lua parte la întruniri.

Arad, din ședința Consiliului eparhial ținută la 20 Aprilie 1939.

† *Andrei*
Episcop.

P. Givulescu
consilier ref. eparhial.

Nr. 2906/1939.

Tuturor oficiilor protopopești și parohiale

Consiliul de Miniștri a reglementat din nou condițiile în cari se oficiază serviciile divine la solemnitățile naționale și cele ale Familiei Domnitoare.

Publicăm, în ceea ce urmează jurnalul Consiliului de Miniștri cu adausul că obligăm toate organele Noastre în subordine să se conformeze întru toate dispozițiilor acestui jurnal.

JURNAL Nr. 669.

Consiliul de Miniștri în ședința sa dela 24 Februarie 1939 ;

Văzând jurnalul Consiliului de Miniștri Nr. 2574 din 13 Octomvrie 1938 cât și dispozițiunile art. 18 din legea regimului general al Cultelor.

DECIDE :

Art. I. — Toate cultele vor oficia serviciile religioase la solemnitățile naționale și la cele ale Familiei Domnitoare.

Ora când se vor oficia aceste servicii religioase va fi fixată în fiecare județ de Prefectul județului.

Art. II. — În afară de cazul când legi. regulamente, sau dispozițiuni speciale nu dispun participarea în corpore, la serviciile religioase ce se vor oficia la solemnitățile naționale și la cele ale Familiei Domnitoare vor lua parte șefii autorităților de Stat, județ sau comună și a instituțiilor depinzând de acestea, cum și comandantul celei mai mari unități din garnizoană; ei vor participa la serviciul religios ce se va oficia la biserica ortodoxă română din localitate.

Dacă în localitate este biserică greco-catolică (unită) ajutorii șefilor autorităților de Stat, județ sau comună cum și ajutorul comandantului celei mai mari unități din garnizoană vor lua parte la serviciul religios ce se va oficia la această biserică.

La bisericile sau casele de rugăciuni ale celorlalte culte, vor participa delegați ai șefilor autorităților arătați la aliniatul prim și al armatei. În măsura posibilului acești delegați vor aparține cultului bisericii sau casei de rugăciune unde se oficiază serviciul religios.

Art. III. — Dacă la solemnitate ia parte și trupa sub arme, aceasta va participa la serviciul religios dela biserica ortodoxă.

Se vor trimite delegațiuni la bisericile sau casele de rugăciune ale celorlalte culte, dintre credincioșii acelor culte.

Premilitarii vor participa la serviciile religioase ce se vor oficia la bisericile sau casele de rugăciuni ale cultelor cărora ei aparțin.

Art. IV. — Elevii școalelor de Stat sau confessionale vor participa la serviciile religioase ce se vor oficia la bisericile sau casele de rugăciuni ale cultelor cărora ei aparțin.

Art. V. — Cu executarea dispozițiilor acestui Jurnal se însărcinează Miniștrii: Cultelor, Internelor, Apărării Naționale, Aerului și Marinei și Educației Naționale.

ss. Arm. Călinescu, M. Ralea, N. Zigre, Gr. Gafencu, Traian Pop, Petre Andrei, M. Ghelmegeanu, M. Constantescu.

Arad, la 2 Mai 1939.

† *ANDREI*
Episcop.

P. Givulescu
consilier referent eparhial.

Sfânta Episcopie ort. rom. a Aradului.

Nr. 2892—1939.

Tuturor P. C. Protopopi. Prea Cucernice Părinte,

C. Sa Părintele A. Lupșa preot al Catedralei dela Oradea, a scos din tipar, un volum de predică „Semințe duhovnicești”, în număr de 42, cari cele mai multe revin timpului de Duminici, cuprinzând aproape 200 pagini, în preț de 100 Lei exemplarul.

Le recomandăm călduros în atenția preoțimii și bibliotecilor parohiale și protopopești. Se găsesc deja la **Librăria Diecezană**.

Arad, la 12 Aprilie 1939.

† **Andrei**
Episcop.

Gh. Ciuhandu
Consilier referent eparhial.

Pr. Vlorel Mihașiu

Aviz

De aduce la cunoștința C. Părinți, că în viitor „Programa de rugăciuni și cântări” pentru elevii creștinilor ort. să o procure dela „**Librăria Diecezană**”.

Licitație minuendă

Consiliul parohial ort. rom. din comuna **Dobroț**, p. u. Baia de Criș, jud. Hunedoara, pe baza planului și devizului aprobat de către Ven. Consiliu Eparhial cu No. 2013/1939 publică licitație minuendă cu oferte închise pe ziua de 7 Mai 1939 ora 14 în localul Școlii primare din Dobroț, pentru darea în întreprindere a zidirii unei noi biserici.

1. Planul, devizul și caietul de sarcini se pot vedea în fiecare zi la oficiul parohial.
2. Toți concurenții vor înainta odată cu oferta și o garanție de 5% din valoarea lucrării în număr.
3. Spese de participare licitanților, nu se vor da.
4. Concurenții trebuie să aibă autorizații pentru a putea executa astfel de lucrări.
5. Consiliul parohial își rezervă dreptul ca, după deschiderea ofertelor și întrucât prețul oferit nu ar fi potrivit Consiliului parohial, să se continue licitație verbală.
6. Consiliul parohial își rezervă dreptul a încredința lucrările aceluia, în care va avea mai multă încredere, fără considerare la rezultatul licitației.
7. În caz că, prima licitație va fi fără rezultat se va ține a doua licitație în ziua de 14 Mai a. c. la aceeași oră și local.

Dat, în ședința consiliului parohial din 16 Aprilie 1939.

ss. **Pr. Ioan Leucian**
președinte.

ss. **Ioan Banciu**
secretar.

Licitație minuendă

Consiliul parohial ort. român **Nădlac** publică licitație pentru repararea turnului și a clădirilor sale bisericesti pe 21 Mai a. c. ora 15 în sala bisericii.

Devizul de 106290 Lei și condițiile de licitație se pot vedea la Oficiul parohial.

Reflecții cu brevet vor depune garanție 5% și nu vor putea pretinde spese de deplasare.

Consiliul parohial.

Licitațiune minuendă

Consiliul parohial ort. rom. din **Șofronea**, publică licitație minuendă pentru **edificarea sfintei biserici**. Licitația se va ține în ziua de 14 Mai a. c. la orele 3 d. m. în școala primară din loc.

Licitația se va ține în conformitate cu **Legea Contabilității publice**.

Planul, devizul, caietul de sarcini și condițiile de licitare se pot vedea în orice zi înainte de masă, la oficiul parohial.

Prețul de strigare este 569.216 Lei.

Lucrarea este împărțită în două: I-Lucrări sub

acoperiș (în roșu) și-II Lucrări de terminare.

În caz când licitația din 14 Mai 1939 ar rămâne fără rezultat, se va ține în Duminica următoare.

Consiliul își rezervă dreptul de a încredința lucrările aceluia participant în care are mai multă încredere, fără considerare la rezultatul licitației.

Consiliul parohial.

Publicațiune de concurs

Monitorul Oficial No. 83 din 7 Aprilie a. c. publică următorul concurs:
Sfânta Episcopie ort. rom. a Aradului.

Concurs.

Se publică concurs pentru îndeplinirea catedrei de Testamentul Nou dela **Academia Teologică ort. rom. din Arad**, rămasă vacantă prin pensionarea profesorului I. P. C. Sa Păr. Dr. Iustin Suciu.

Candidații vor adresa cererile lor Consiliului Eparhial ort. rom. din Arad, în termen de 30 zile dela publicarea primă a acestui concurs pentru îndeplinirea catedrei vacante. Cererile vor fi însoțite de un memoriu asupra titlurilor, studiilor și lucrărilor științifice, publicate de candidat, împreună cu un număr de 7 exemplare din lucrări. Candidatul va dovedi că îndeplinește și următoarele condițiuni:

1. Este cetățean român și a satisfăcut legea recrutării.

2. Este doctor în Sf. Teologie.

3. Este creștin ortodox, de preferință cleric.

Candidații se vor supune examenului de concurs, în fața unei comisii, la termenul ce se va fixa de Consiliul Eparhial. Concursul va consta din probele prevăzute în legea învățământului universitar.

Arad, din ședința Cons. Eparhial dela 2 Martie 1939.
(No. 1909).

Concurs

Pentru îndeplinirea parohiei **Nereu** rămasă vacantă în urma pensionării preotului **Silviu Bichicean** conform ordinului Ven. Consiliu eparhial No. 2650/939, se publică concurs de 30 zile.

Parohia e de cl. I rurală.

Venitete parohiei sunt:

1. Sesiunea parohială în estensiune de 32 jug. 1200 st. p.

2. Stolele legale.

3. Birul legal.

4. Casă parohială, după ce edificiul școlii confesionale va deveni liber. Până atunci preotul se va îngriji singur de locuință.

5. Salarul dela Stat.

Alesul preot va catehiza, fără altă remunerație, elevii școlii de Stat din localitate și va achita toate impozitele către Stat și comună, după beneficiul preoțesc.

Cei ce doresc să ocupe acest post să-și trimită cererile la adresa Cons. par. din Nereu, Ven. Consiliu eparhial din Arad, cerând autorizarea P. S. Sale Părintelui Episcop pentru a putea candida, apoi, cu prealabila anunțare a protopopului tractual și cu stricta observare a dispozițiilor regulamentare, se vor prezenta în sf. biserică din localitate spre a se face cunoscuți credincioșilor.

Din ședința jînulă la 19 Martie 1939.

Consiliul parohial

în înțelegere cu **Dr. Șt. Cioroianu**, protopop.

1-3